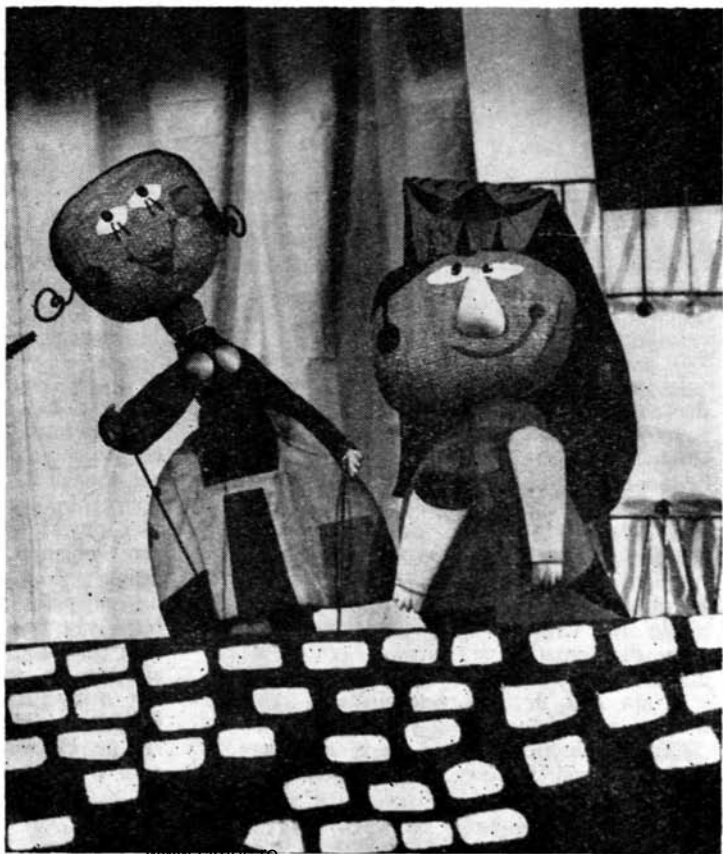

CELE TREI NEVESTE ALE LUI DON CRISTOBAL

Don Cristobal este eroul ridicol și trist al unor povestiri populare spaniole, culese și repovestite de Garcia Lorca. Sub alt nume, dar cu aceleași trăsături, și mai ales defecte, apare în commedia dell'arte, în piesele lui Molière și chiar în literatura noastră. Pentru că Don Cristobal, de fapt, n-are naționalitate; el este unul din personajele nelipsite din istorioarele de odinioară, păstrate prin viu grai de la bătrâni. Este bărbatul încornorat de pretutindeni, „bătrînul cu moartea în sin”, bogat, care-și cumpără câte o fată tinăra de nevastă. Iar ea îl răsplătește cum se cuvine sau cum cer legile firii. „Nenorocirile” lui Don Cristobal pricinuiesc hohote de rîs. Dincolo de rîs însă, ele au

semnificația unor parabole care conțin înțelepte sfaturi și care ilustrează bunul simț al poporului, concepția lui sănătoasă despre întovărășirea pe viață dintre bărbat și femeie.

Pe scena Teatrului „Țândărică”, Don Cristobal, așa cum l-a imaginat Ella Conovici, este confecționat din culori mohorite, bătrîncioase. Destul de scurt, ușor adus de spate, cu un cap pătrat și uriașe mustăți, contrastul dintre el și cele trei neveste tinere — Belisa, Rosita, Elvira — suple, colorate, cu cite o cireșă drept gură, este izbitor. Iar coarnele care-i cresc, chiar în patul conjugal și chiar în noaptea nunții, își găsesc pe acest cap pătrat un postament solid și parcă firesc.

Moment din „Cele trei neveste ale lui Don Cristobal“

Actorul Marin Moraru, care vorbește în locul său, a găsit în chip uluitor (spun uluitor, pentru că actorul este tânăr) o voce când pițigăiată, când nervoasă, care subliniază vârsta și neputința lui Don Cristobal. Vocile fetelor — a Brîndușei Zaița Silvestru, a Vasilicăi Tastaman și a Marianei Mihuț — răsună, în schimb, vesel și tonic.

Ceilalți eroi — mama Belisei și a Roșitei, tatăl Elvirei, iubitul respins, cît și cel „admis” al Elvirei, servitoarea lui Don Cristobal, cîrciumarul Spaimaciilor — sînt tot atît de inspirat închipuiți de Ella Conovici. Fiecare păpușă este întruchiparea sugestivă a personajului respectiv, iar glasurile actorilor și mînuitorilor — în deplină concordanță cu el. Fără îndoială, contribuie la această armonizare și Titus Suru, care are meritul (aș spune chiar „secretul”) de a face aproape nesimțită intervenția tehnică a magnetofonului. De altfel, în mai toate spectacolele de la „Tăndărică” uiți că vocile sînt imprimate; ele dau impresia că pornesc nealterate din însăși păpușa-interpret. Personajele nu-și datorează însă realizarea doar Ellei Conovici și celor care le rostesc replicile. Viața le este dăruită mai cu seamă de mîinile meștere ale păpușarilor. Costel Popovici, Brîndușă Zaița Silvestru, Justin Grad, Mihai Prujinski, Gheorghe Fundătură, Carmen Stamatia, Rita Stoian sînt, cum s-a scris și spus în atîtea rînduri — și pe multe meridiane, adevărați artiști. Colectivul

Teatrului „Tăndărică” este însă atît de obișnuit cu lauda pentru felul în care știe să anime siluete din cîrpe și lemn, încît ne lipsesc cuvinte noi. În *Cele trei neveste ale lui Don Cristobal* trebuie în mod special amintită mișcarea ritmată, asemănătoare unui balet grotesc, în care evoluează pe scenă păpușile și care cere virtuozitate din partea mînuitorilor. Această mișcare este împlinită de aranjamentul muzical al lui Ștefan Niculescu.

O contribuție însemnată o au și decoriile semnate de Mioara Buescu. Funcționale, luminoase sau în tonuri închise — după cum cere acțiunea —, pline de poezie și culoare locală, decoriile acestea poartă amprenta unei fantezii inteligente, nu lipsite de ironie.

În aparență, Margaretei Niculescu nu i-a rămas decît să coordoneze aceste întilniri fericite: însă în toate elementele componente ale spectacolului, în munca fiecărui artist, se simte influența regizoarei — măsura și bunul ei gust.

Astfel, s-a născut pe scena Teatrului „Tăndărică”, un spectacol „pentru adulți”, pe deplin „matur”, nu numai pentru că se adresează unui public de oameni mari, ci mai ales prin nivelul său.

Cîntecele și povestirile lui Garcia Lorca, în prelucrarea dramatică a lui Valentin Silvestru, și-au păstrat intacte farmecul și umorul, iar valoarea lor literară și-a găsit în interpretare corespondent pe măsură.

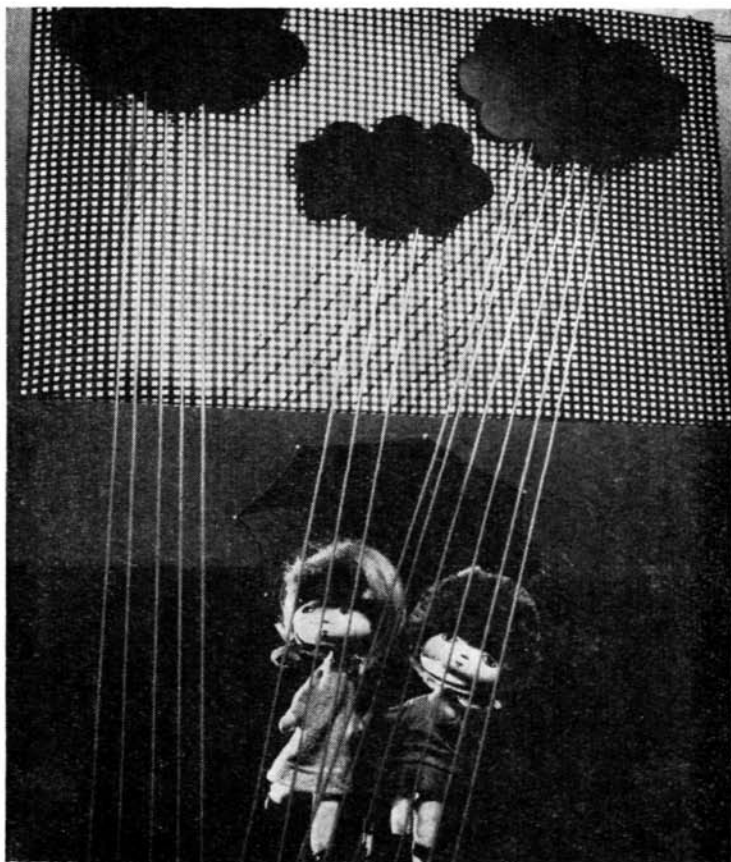
GULIVER ÎN ȚARA PĂPUȘILOR

Îți rămîne din copilărie o dragoste deosebită pentru eroii despre care ai auzit din cărți cu povești. Abia mai tîrziu afli că acele cărți cu povești nu sînt de fapt pentru copii; înveți să le înțelegi și să descoperi în ele nebănuite sensuri. Dar sentimentul de prietenie și afecțiune pe care l-ai avut cîndva pentru Guliver sau Harap Alb nu dispare. Omul matur va regăsi totdeauna în paginile lui Creangă sau Jonathan Swift ceva din emoția pe care a avut-o de mult, la prima lectură.

M-am dus deci cu bucurie să-l reîntîlnesc pe Guliver pe scena Teatrului „Tăndărică”. Pe afiș era scris cu litere de-o șchioapă *Guliver în țara păpușilor*

de Josef Pehr și Leo Spacil. Totuși, am așteptat ridicarea cortinei cu inexplicabila speranță de a-l revedea pe Guliver, cel obișnuit, cel vechi — într-un cuvînt cel inventat de Swift. În locul lui, a apărut însă un personaj investit cu mult mai puțină ironie, îmbrăcat într-un costum obișnuit, cu o sacoșă ecosez în mînă, și care — vai! — n-a avut parte nici de peripeții năstrușnice. E drept, amestecul său printre păpuși i-a atras o lovitură în cap, după care a rămas în nesimțire. În actul doi însă, un doctor i-a dat o doctorie și și-a revenit, iar el — Guliver — a făcut dreptate: l-a pedepsit pe Hapsîn (personajul negativ, după cum îl arată și numele), iar casa acestuia

Scenă din „Guliver în țara păpușilor“

le-a dat-o lui Ionel și Marioara, doi copii cumiți, care iubesc și îngrijesc florile și care nu-l vor lăsa nici pe Grivei flămînd.

Mai asemenea lui Guliver decît Valeriu Simion (interpretul principal al piesei cehoslovacilor Pehr și Spacil) m-am simțit eu, spectator matur, în sala plină de copii între trei și șase ani. Nu numai din cauza diferenței de dimensiuni, care mă făcea să înțeleg nesiguranța uriașului înconjurat de trei-patru sute de pitici, ci mai ales din cauza influenței pe care piticii o aveau asupra modului meu de a gândi. Datorită lor, am uitat că venisem pentru Guliver și am participat, alături de ei, la un spectacol care mi-a plăcut fără rezerve. (Și de la care am plecat și cu cîteva învățăminte: că nu-i frumos să nu te speli dimineța, cum face Hapsinul, și că e bine să fii vrednic, să îngrijești florile și animalele — ca Ionel și Marioara.) De fapt, nu acesta a fost oare și scopul spectacolului?

Surisul, prospețimea Brîndușei Zaița Silvestru — minuitoare ieșită de după

perdea pe scenă sau păpușă de mărime omenească? — captează mărunții spectatori, îndemnîndu-i să participe cu convingere la ceea ce se petrece pe scenă. Brîndușa Zaița Silvestru și Gheorghe Fundătură (interpreții lui Ionel și Marioara) apar de astă dată și ca actori, iar jocul lor firesc și vesel se aseamănă cu o joacă în care intră publicul. Reacțiile lui, intuite dinainte de regizorul Nicolae Massim, nu strică, ci, dimpotrivă, sînt necesare și întregesc spectacolul. Păpușile, imaginate de Mioara Buescu, sînt sugestive, iar decorul — semnat tot de ea — nu rămîne străin de joacă și glumă. Panourile, care poartă doi nori albi și un soare, fac o mișcare de rotație atunci cînd vine furtuna, spre a înfățișa un cer pepit, din care boabe de mărgelă se preling pe un fir, ca picăturile de ploaie. Mioara Buescu aduce în acest spectacol, cu infinită delicatețe, comentariile omului mare înduioșat de naivitatea copilăriei.

Dana Crivăț